

Uimhir Lárionaid

71

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2010

**Foghlaim don Saol agus don Obair:
Modúlach**

Aonad 4

Forbairt Phearsanta

[GLW51]

DÉARDAOIN 13 BEALTAINE, IARNÓIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.

Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.

Tá an t-iatán (ina bhfuil Foinse A) le húsáid do Cheisteanna **4** agus **5** i Rannán B.

Freagair **gach** ceist ar an pháipéar seo.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 40 an marc iomlán don pháipéar seo.

Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **4** agus **5**.

Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	

Marc iomlán

Rannán A

Freagair **gach** ceist sa rannán seo.

Baineann an cheist seo le riosca a aithint, a mheas agus a bhainistiú.

1 (a) Ainmnigh tairbhe **amháin** as cairdeas maith a bheith agat.

_____ [1]

(b) Sainaithin **agus** mínigh fáth **amháin** a mbeadh caidreamh collaí faoi aois ag daoine óga.

_____ [2]

(c) Sainaithin **agus** mínigh buntáiste **amháin** do dhuine óg as staonadh ón chaidreamh collaí.

_____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Baineann an cheist seo le ról agus le freagrachtaí tuismitheoireachta a thuiscint.

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

3 (a) Ainmnigh **dhá** earra atá riachtanach le haghaidh naíonán nuabheirthe.

1. _____ [1]

2. _____ [1]

(b) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** dhóigh a bhféadfadh tuismitheoirí cuidiú le scileanna sóisialta páiste a fhorbairt.

1. _____

_____ [2]

2. _____

_____ [2]

(c) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** fhadhb a d'fhéadfadh a bheith ag tuismitheoir atá ag tógáil páiste a bhfuil drochshláinte air.

1. _____

_____ [2]

2. _____

_____ [2]

Rannán B

Freagair **gach** ceist sa rannán seo.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

4 Léigh **Foinse A** agus úsáid í le cuidiú leat an cheist seo a fhreagairt.

(a) Mínigh **dhá** fháth le cosc a chur ar fhógraí le haghaidh bia beagmhaitheasa le linn cláir teilifíse do pháistí.

1. _____

_____ [2]

2. _____

_____ [2]

(b) Tagairtí do **Foinse A agus** do d'eolas féin in úsáid agat, mínigh an dóigh a bhféadfadh an murtall dul i bhfeidhm go mothúchánach agus go sóisialta ar dhaoine óga i dTuaisceart Éireann.

_____ [6]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Permission to reproduce all copyright material has been applied for.
In some cases, efforts to contact copyright holders may have been unsuccessful and CCEA
will be happy to rectify any omissions of acknowledgement in future if notified.

Rewarding Learning

General Certificate of Secondary Education
2010

**Foghlaim don Saol agus don Obair:
Modúlach**

Aonad 4

Forbairt Phearsanta

[GLW51]

GLW51

DÉARDAOIN 13 BEALTAINE, IARNÓIN

FOINSE A

Iatán: Forbairt Phearsanta

Le húsáid le Ceisteanna 4 agus 5

FOINSE A

Aineolas daoine óga ar thionchar bia beagmhaitheasa

Dar le suirbhé a rinne an British Heart Foundation in 2008, tá an chuid is mó de na daoine óga sa RA aineolach ar an dochar tromchúiseach is féidir le bia beagmhaitheasa a dhéanamh dá sláinte.

Fuair an suirbhé amach nach raibh a fhios ag 73% de pháistí ó 8 – 15 bliana go dtiocfadh saol níos giorra a bheith acu mar thoradh ar bhia beagmhaitheasa a ithe. Ghlac 1100 páiste páirt sa suirbhé.

Ina áit sin, shíl 45% díobh gurbh iad na hiarmhairtí is measa a d'fhéadfadh tarlú go gcuirfeadh siad meáchan suas, go mbeadh fadhbanna fiacla acu, go mbeadh spotaí acu nó nach mbeadh dúil ag daoine iontu.

Bhí beagnach trian de pháistí 10 agus 11 bhliain d'aois róthrom nó murtallach in 2008.

Tuairtar go mbeidh dhá thrían de pháistí róthrom nó murtallach faoi 2050.

Tá inní ann go mbeidh páistí an lae inniu ar an chéad ghlúin a mbeidh saol níos giorra ná saol a dtuismitheoirí acu.

Tá cosc curtha ag rialtas an RA ar fhógraí bia beagmhaitheasa agus mearbhia do pháistí, agus thug sé isteach tionscnaimh bhia shláintiúil i scoileanna le hiarracht a dhéanamh fadhb an mhurtaill a réiteach.

Arna chur in oiriúint ó <http://news.bbc.co.uk/1/hi/health/7745384.stm>